

Το Πολιτικό Σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Ενότητα 4^η : Το Συμβούλιο των Υπουργών της Ε.Ε- Σύνθεση,
χαρακτηριστικά, αρμοδιότητες, ψηφοφορία

Γεώργιος Ανδρέου
Τμήμα Πολιτικών Επιστημών

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο την αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Το Συμβούλιο των Υπουργών της Ε.Ε

Σύνθεση, χαρακτηριστικά, αρμοδιότητες,
ψηφοφορία

Περιεχόμενα ενότητας

1. Εκπροσώπηση κρατών
2. Το Συμβούλιο των Υπουργών
3. Γένεση Συμβουλίου
4. Χαρακτηριστικά
5. Σύνθεση
6. Προεδρία
7. COREPER
8. Λειτουργία Συμβουλίου
9. Τρόποι ψηφοφορίας
10. Αρμοδιότητες
11. Ρήτρα της πασαρέλας

Σκοποί ενότητας

- Να αποσαφηνιστεί ο θεσμικός ρόλος του Συμβουλίου Υπουργών και να προσδιοριστούν η σύνθεση και οι αρμοδιότητές του.
- Να αναλυθούν οι διαδικασίες λειτουργίας και οι μέθοδοι λήψης αποφάσεων του Συμβουλίου.

Η εκπροσώπηση κρατών σε διεθνείς οργανισμούς

- Ο υπουργός ως πληρεξούσιος του κράτους.
- Ο υπουργός ως μονομελές όργανο εκπροσώπησης του κράτους.

ΑΡΑ

Ο υπουργός δεσμεύει την κυβέρνηση του και δρα ως πληρεξούσιος ενός κράτους.

Η εκπροσώπηση κρατών στην ευρωπαϊκή ενοποίηση

- Σε ορισμένους οργανισμούς (π.χ. Συμβούλιο Ευρώπης) εφαρμόζεται η προηγούμενη περιγραφή → ο υπουργός εκπροσωπεί το κράτος του και δρα ως πληρεξούσιος των κυβερνήσεων.
- Στην ΕΚΑΧ/ΕΟΚ ο υπουργός είναι μέλος ενός συλλογικού οργάνου με ιδιαίτερα θεσμικά χαρακτηριστικά.

Το Συμβούλιο των Υπουργών

- Το Συμβούλιο Υπουργών αποτελεί ένα κοινοτικό όργανο με διακυβερνητική σύνθεση και λαμβάνει δικές του αποφάσεις ως συλλογικό όργανο και όχι ως διπλωματική διάσκεψη.

Γένεση

- Ένα παραδοσιακό όργανο μεταξύ κυβερνήσεων;
- Το Συμβούλιο της ΕΚΑΧ – η θεσμοθέτηση του Συμβουλίου ως οργάνου της Κοινότητας
- Η Συνθήκη Συγχώνευσης - 1965 → το ενιαίο Συμβούλιο
- ΤΟ ΚΥΡΙΟ ΟΡΓΑΝΟ ΤΗΣ Ε.Ο.Κ. ΜΕΧΡΙ ΤΟ 1991
- ✓ Πολιτικές αποφάσεις
- ✓ Νομοθετικό
- ✓ Εκτελεστικό και
- ✓ Διαιτητικό όργανο

Από την απόλυτη κυριαρχία στη συνύπαρξη με άλλα θεσμικά όργανα

- Η εμφάνιση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου
- Η ανάδειξη του Ε.Κ ως συνομοθέτη
- Ο ενισχυμένος ρόλος της επιτροπής

Χαρακτηριστικά

Ένα όργανο όπου εκπροσωπούνται οι κυβερνήσεις.

ΟΜΩΣ

- Το Συμβούλιο απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο κάθε κράτους μέλους σε υπουργικό επίπεδο, ο οποίος έχει την εξουσία να δεσμεύει την κυβέρνηση του κράτους μέλους το οποίο εκπροσωπεί και να ασκεί το δικαίωμα ψήφου.

Σύνθεση

- Ένας εκπρόσωπος ανά κράτος μέλος
- Σε υπουργικό επίπεδο (και διπλωμάτες)
- Δεσμεύει το κράτος μέλος

Αλλά

- Λειτουργεί ως κοινοτικό όργανο και όχι ως σύνολο υπουργών → οι αποφάσεις του δεν χρειάζονται έγκριση από τα κράτη μέλη.
- Το Συμβούλιο είναι ένα – οι συνθέσεις του πολλές, ανάλογα με το αντικείμενο: *«Το Συμβούλιο συνεδριάζει υπό διάφορες συνθέσεις, ο κατάλογος των οποίων εγκρίνεται σύμφωνα με το άρθρο 201 β της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης».* (Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε, 2007, αριθ. C 306).

Συντονιστικό όργανο

- **Κύριο Συμβούλιο – Συμβούλιο Γενικών Υποθέσεων (Υπουργοί Εξωτερικών ή Ευρωπαϊκών Υποθέσεων):** *«... εξασφαλίζει τη συνοχή των εργασιών των διαφόρων συνθέσεων του Συμβουλίου. Προετοιμάζει τις συνόδους του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και διασφαλίζει τη συνέχειά τους σε επαφή με τον πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου και την Επιτροπή».* (Εσωτερικός Κανονισμός Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 2009).

Ειδική Σύνθεση

- «*Το Συμβούλιο Εξωτερικών Υποθέσεων διαμορφώνει την εξωτερική δράση της Ένωσης σύμφωνα με τις στρατηγικές κατευθυντήριες γραμμές που καθορίζει το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο και διασφαλίζει τη συνοχή της δράσης της Ένωσης*». (Εσωτερικός Κανονισμός Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, 2009).

Μόνο οι ΥΠ.ΕΞ – όχι οι ΥΠ. Ευρωπαϊκών Υποθέσεων.

Προεδρία

- **Μέχρι σήμερα :** Η προεδρία ασκείται διαδοχικώς από κάθε κράτος μέλος του Συμβουλίου για περίοδο έξι μηνών σύμφωνα με τη σειρά που αποφασίζει το Συμβούλιο ομοφώνως.
- Μετά τη συνθήκη της Λισσαβόνας: « Η προεδρία των συνθέσεων του Συμβουλίου, πλην της σύνθεσης των Εξωτερικών Υποθέσεων, ασκείται από τους αντιπροσώπους των κρατών μελών στο Συμβούλιο βάσει συστήματος ισότιμης εναλλαγής...» (Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε, 2007.αριθ.С 306).

Προεδρία του Συμβουλίου- ρόλος και αρμοδιότητες

- Σύγκληση
- Διαμόρφωση ημερήσιας διάταξης (σημεία Α, σημεία Β, διάφορα)
- Διαμόρφωση συμβιβαστικών προτάσεων
- Δυνατότητα ανάδειξης προτεραιοτήτων

Η COREPER

Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων

- *«Επιτροπή Μονίμων Αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών είναι υπεύθυνη για την προετοιμασία των εργασιών του Συμβουλίου».*
- *«Η Επιτροπή [αυτή...] έχει την ευθύνη της προετοιμασίας των εργασιών του Συμβουλίου και της εκτέλεσης των εντολών που της αναθέτει το Συμβούλιο. Η επιτροπή δύναται να λαμβάνει διαδικαστικές αποφάσεις στις περιπτώσεις που προβλέπονται στον εσωτερικό κανονισμό του Συμβουλίου». (Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε, 2007, αριθ.С, 306).*

Λειτουργία

- Το Συμβούλιο συνέρχεται δημοσίως όταν συσκέπτεται και ψηφίζει επί σχεδίου νομοθετικής πράξης.
- Προς τον σκοπό αυτό, κάθε σύνοδος του Συμβουλίου διακρίνεται σε δύο σκέλη, αφιερωμένα αντίστοιχα στις εργασίες επί των νομοθετικών πράξεων της Ένωσης και στις μη νομοθετικές δραστηριότητες.

Τρόποι ψηφοφορίας στο Συμβούλιο (1/3)

1. Απλή πλειοψηφία των μελών
  2. Ειδική πλειοψηφία
  3. Ομοφωνία
- Με τη Συνθήκη της Λισσαβόνας ο κανόνας είναι «Πλην των περιπτώσεων για τις οποίες οι Συνθήκες ορίζουν άλλως, το Συμβούλιο αποφασίζει με **ειδική πλειοψηφία**».

Τρόποι ψηφοφορίας στο Συμβούλιο (2/3)

ΑΠΛΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ

- (Άρθρο 238: «Στις περιπτώσεις όπου απαιτείται απλή πλειοψηφία, το Συμβούλιο αποφασίζει με την πλειοψηφία των μελών που το *απαρτίζουν*») → ΣΠΑΝΙΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ (εσωτερικός κανονισμός, διαδικαστικές αποφάσεις, οργάνωση Γενικής Γραμματείας, απολαβές θεσμικών οργάνων...). (Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε, 2007, αριθ. C 306).
- **ΟΜΟΦΩΝΙΑ**
- **συνταγματικού χαρακτήρα θέματα (τρόπος εκλογής Ε.Κ., οικονομικός κανονισμός, συμφωνίες σύνδεσης και προσχώρησης...).**
- **Διατάξεις εθνικά ευαίσθητες (ίδιοι πόροι της Ε.Ε. φορολογία, κοινωνική ασφάλιση, πολιτισμός, βιομηχανική πολιτική, διαρθρωτικά ταμεία...)**
- Εξωτερική πολιτική και αστυνομική συνεργασία

Τρόποι ψηφοφορίας στο Συμβούλιο (3/3)

- Για να αποφασίσει το Συμβούλιο απαιτούνται τουλάχιστον 255 ψήφοι που περιλαμβάνουν τις ψήφους της πλειοψηφίας των μελών όταν αποφασίζει προτάσει της Επιτροπής.
- Για να αποφασίσει το Συμβούλιο απαιτούνται τουλάχιστον 255 ψήφοι που περιλαμβάνουν τις ψήφους των δύο τρίτων των μελών στις λοιπές περιπτώσεις.
- Οι αποχές παρόντων ή αντιπροσωπευόμενων μελών δεν εμποδίζουν το Συμβούλιο να αποφασίσει όταν απαιτείται ομοφωνία.

Τρόποι ψηφοφορίας στο Συμβούλιο- η ειδική πλειοψηφία

- Ειδική πλειοψηφία: αποτελεί τη βασική διαδικασία ψηφοφορίας. Αν και προβλεπόταν ήδη από την ΕΚΑΧ/ΕΟΚ η εφαρμογή του τρόπου αυτού στη δεκαετία του 1960 και 1970 είχε ατονήσει λόγω του

ΣΥΜΒΙΒΑΣΜΟΥ ΤΟΥ ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟΥ.

- Η ειδική πλειοψηφία επανέρχεται με την Ενιαία Πράξη και επεκτείνεται έκτοτε σε διάφορους τομείς.

Τρόποι ψηφοφορίας στο Συμβούλιο- η ειδική πλειοψηφία ως το 2014

Με βάση τη Συνθήκη της Νίκαιας, όταν το Συμβούλιο αποφάσιζε με ειδική πλειοψηφία, οι ψήφοι των μελών του σταθμίζονταν ως εξής:

- Ιταλία, Γαλλία, Γερμανία, Ην. Βασίλειο 29
- Ισπανία, Πολωνία 27
- Ρουμανία 14
- Κάτω Χώρες 13
- Βέλγιο, Ελλάδα, Πορτογαλία, Τσεχία, Ουγγαρία 12
- Αυστρία, Σουηδία, Βουλγαρία 10
- Δανία, Ιρλανδία, Φινλανδία, Λιθουανία, Σλοβακία 7
- Λουξεμβούργο, Εσθονία, Λετονία, Κύπρος, Σλοβενία 4
- Μάλτα 3

Αναστέλλουσα μειοψηφία (1/2)

Όταν το Συμβούλιο λαμβάνει απόφαση με ειδική πλειοψηφία, κάθε μέλος του μπορεί να ζητήσει να εξακριβωθεί ότι τα κράτη μέλη τα οποία συνιστούν αυτή την ειδική πλειοψηφία αντιστοιχούν τουλάχιστον στο 62 % του συνολικού πληθυσμού της Ένωσης. Εάν αποδειχθεί ότι ο όρος αυτός δεν πληρούται, η εν λόγω απόφαση δεν θεσπίζεται.

Αναστέλλουσα μειοψηφία (2/2)

- Η πολιτική σημασία του δικαιώματος μπλοκαρίσματος της λήψης μιας απόφασης
- Ιστορικά → ούτε οι 3 της Benelux ούτε ένα μεγάλο κράτος μόνο του
- Η σημερινή κατάσταση → δύο μεγάλοι και τουλάχιστον 2 μικροί – ο ρόλος των μεσαίων
- Η σημασία της διαπραγμάτευσης

Η νέα ειδική πλειοψηφία μετά το 2014

- Αρχής γενομένης από 1ης Νοεμβρίου 2014, ως ειδική πλειοψηφία ορίζεται ποσοστό **τουλάχιστον 55 % των μελών του Συμβουλίου**, το οποίο περιλαμβάνει τουλάχιστον **δέκα πέντε μέλη και αντιπροσωπεύει κράτη μέλη που συγκεντρώνουν ποσοστό τουλάχιστον 65 % του πληθυσμού της Ένωσης**.
- Η μειοψηφία αρνησικυρίας πρέπει να περιλαμβάνει τουλάχιστον **τέσσερα μέλη του Συμβουλίου**, ειδάλλως θεωρείται ότι επιτυγχάνεται ειδική πλειοψηφία.
- Εφόσον το Συμβούλιο δεν αποφασίζει μετά από πρόταση της Επιτροπής ή του ύπατου εκπροσώπου της Ένωσης για θέματα εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας, ως ειδική πλειοψηφία ορίζεται ποσοστό τουλάχιστον **72 % των μελών του Συμβουλίου που αντιπροσωπεύουν τα συμμετέχοντα κράτη μέλη**, εφόσον το ποσοστό αυτό αντιστοιχεί στο **65 % τουλάχιστον του πληθυσμού της Ένωσης**.

Αρμοδιότητες

- Το Συμβούλιο ασκεί, από κοινού με το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, νομοθετικά και δημοσιονομικά καθήκοντα.
- Ασκεί καθήκοντα χάραξης πολιτικών και συντονισμού σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που προβλέπουν οι Συνθήκες.
- Συντονιστής
- Συν-νομοθέτης(με το Ε.Κ.)
- Πολιτικές αποφάσεις

ΕΠΙΣΗΣ

- Αναθέτει στην Επιτροπή, με τις πράξεις που εκδίδει, αρμοδιότητες εκτέλεσης των κανόνων που θεσπίζει (μπορεί να υπαγάγει την άσκηση αυτών των αρμοδιοτήτων σε ορισμένους όρους).
- Μπορεί επίσης να ασκεί απευθείας εκτελεστικές αρμοδιότητες σε ειδικές περιπτώσεις.

Η γραφειοκρατία του Συμβουλίου

- Η Γενική Γραμματεία
- Οι Μόνιμες Αντιπροσωπείες
- Οι ομάδες εργασίας του Συμβουλίου

Η ρήτρα της «πασαρέλας»

- Όταν η Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή ο τίτλος V της παρούσας Συνθήκης προβλέπει ότι το Συμβούλιο αποφασίζει ομόφωνα σε συγκεκριμένο τομέα ή περίπτωση, το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο δύναται να θεσπίζει απόφαση που επιτρέπει στο Συμβούλιο να αποφασίζει με ειδική πλειοψηφία στον συγκεκριμένο τομέα ή περίπτωση. Το παρόν εδάφιο δεν έχει εφαρμογή στις αποφάσεις που έχουν στρατιωτικές επιπτώσεις ή στον τομέα της άμυνας. (Επίσημη εφημερίδα της ΕΕ, 2012, αριθ, C326).

Βιβλιογραφία

- Μαραβέγιας, Ν. και Μ. Τσινισιζέλης (επιμ.) (2007), *Νέα Ευρωπαϊκή Ένωση. Οργάνωση και Προοπτικές*, Αθήνα: Εκδόσεις Θεμέλιο.
- Πλιάκος, Α. (2006), *Δίκαιο Ευρωπαϊκής Ένωσης. Τόμος 1, περί θεσμών*, Αθήνα: Εκδόσεις Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Bache, I., S. George and S. Bulmer (2011), *Politics in the European Union (Third Edition)*, New York: Oxford University Press
- Hix, S. (2009), *Το πολιτικό σύστημα της Ευρωπαϊκής Ένωσης*, Αθήνα: Εκδόσεις Μεταίχμιο.
- Nugent. N. (2012), *Πολιτική και διακυβέρνηση στην Ευρωπαϊκή Ένωση*, Αθήνα: Εκδόσεις Σαββάλας.
- Peterson. J. and Shackleton . M. (eds.) (2002), *The Institutions of the European Union*, London: Oxford University Press.

Βιβλιογραφία

- Wallace, H., M. Pollack, and A. Young (eds.). (2010), *Policy Making in the European Union (Sixth Edition)*, London: Oxford University Press.
- «Συνθήκη της Λισσαβώνας. Για τη τροποποίηση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας». Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2007, αριθ. C 306. Διαθέσιμο στο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:12007L/TXT&from=EL>. Τελευταία πρόσβαση στις 4/04/2015.
- «Εσωτερικός κανονισμός του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου», Δεκέμβριος 2009, Λουξεμβούργο. Διαθέσιμο στο http://europa.eu/eu-law/decision-making/procedures/pdf/rules_of_procedure_of_the_council/rules_of_procedure_of_the_council_el.pdf. Τελευταία πρόσβαση στις 14/03/2015.
- «Ενοποιημένη απόδοση της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση και της Συνθήκης για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης». Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2012/C/326). Διαθέσιμο στο https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/c_32620121026el.pdf. Τελευταία πρόσβαση στις 03/07/2015.

Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Γεώργιος Ανδρέου .
«Το Πολιτικό Σύστημα στην Ευρωπαϊκή Ένωση. Το Συμβούλιο των Υπουργών
της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σύνθεση, χαρακτηριστικά, αρμοδιότητες,
ψηφοφορία». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή
διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS397/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Μη Εμπορική Χρήση - Όχι Παράγωγα Έργα 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

Ως **Μη Εμπορική** ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου, για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό όφελος (π.χ. διαφημίσεις) από την προβολή του έργου σε διαδικτυακό τόπο

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Μαρία Ραμματά
Θεσσαλονίκη, χειμερινό εξάμηνο 2014-2015

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΤΑΜΕΙΟ

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Σημειώματα

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

